

Б. В. Хахула,
доктор філософії в галузі економіки, доцент кафедри менеджменту
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0003-4286-2381

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.9—10.55

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

B. Khakhula,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management,
Bila Tserkva National Agrarian University

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF INNOVATIVE ACTIVITY DEVELOPMENT IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Стаття присвячена теоретичним засадам розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі України. Особливістю сучасного періоду розвитку всіх галузей та сфер агропромислового виробництва є необхідність прискорення науково-технічного прогресу на основі інноваційних процесів, що дозволяють вести безперервне оновлення виробництва на базі освоєння досягнень науки, техніки та передового досвіду. Світовий досвід показує, що інноваційні процеси, як правило, не лише заохочуються, а й регулюються державою шляхом формування відповідної політики та планомірної організації інноваційної діяльності.

Інноваційний процес пов'язаний із створенням, освоєнням та поширенням інновацій. Це процес, у рамках якого виробники інновацій з метою отримання прибутку створюють та просувають нововведення до їх споживачів. Починається він із появи ідеї та закінчується її комерційною реалізацією.

Стосовно сільськогосподарського виробництва, то під інноваційною діяльністю слід розуміти сукупність послідовно здійснюваних дій щодо створення нової чи покращеної сільськогосподарської продукції, нової чи покращеної продукції її переробки, чи вдосконаленої технології й організації їх виробництва на основі використання результатів наукових досліджень та розробок чи передового виробничого досвіду.

Постійне та безперервне здійснення інноваційної діяльності в аграрному секторі України зумовлює формування інноваційного процесу, який закономірно та послідовно чергується й постає як система конкретних заходів щодо проведення наукових досліджень та розробок, створення інновацій й освоєння їх безпосередньо в агропромисловому виробництві.

Вважаємо, що інноваційна політика в сільському господарстві — це частина аграрної політики держави, спрямована на розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві, яка формується та реалізується у галузі з метою забезпечення її інноваційного розвитку. Вважаємо, що відношення держави до інноваційної політики та її реалізації повинно бути зафіксоване в інноваційній доктрині.

Таким чином, стосовно аграрного сектору України організаційно-економічна сутність інноваційних процесів пов'язана з цілями та завданнями їх розвитку, які полягають у постійному організаційно-економічному, технічному та технологічному оновленні сільськогосподарського виробництва, спрямованого на його удосконалення з урахуванням досягнень науки, техніки та світового досвіду. Кінцевою метою інноваційного розвитку галузі є формування аграрної економіки інноваційного типу.

The paper deals with the theoretical foundations of innovation development in the agricultural sector of Ukraine. The need to accelerate scientific and technological progress based on innovative processes is a typical feature of the current development of all sectors of agro-industrial production since it provides continuous renewal of production based on the science progress, technology and best practices. World experience shows that innovation processes are not just encouraged by the state but they are regulated through the formation of appropriate policies and systematic innovation activity organization.

The innovation process is related to, development, implementation and sharing innovations. Innovations producers develop and promote innovations to their consumers in order to make a profit. This process begins with the emergence of the idea and ends with its commercial implementation.

In agricultural production, innovation should be considered as a set of consistent actions aimed to create new or improved agricultural products, new or improved processing technology and organization of their production based on the results of research and development or best practices.

Constant and continuous implementation of innovation in the agricultural sector of Ukraine contributes to the formation of the innovation process, which naturally and consistently alternates and works as a system of specific measures for innovations research and development and their further direct implementation in agro-industrial production.

We believe that the innovation policy in agriculture makes a part of the national agricultural policy aimed at the development of innovative activities in agro-industrial production. It is formed and implemented in the industry to ensure its innovative development. We believe that the attitude of the state to innovation policy and its implementation should be enshrined in the doctrine of innovation.

Therefore, the organizational and economic essence of innovation processes in the agricultural sector of Ukraine is related to the goals and objectives of their development. These imply constant organizational and economic, technical and technological renewal of agricultural production aimed at its improvement considering science, technology and world experience. Formation of innovative agrarian economy is the ultimate goal of innovative development of the industry.

Ключові слова: інновація, аграрний сектор, сільськогосподарське виробництво, інноваційна діяльність, інноваційна політика.

Key words: innovation, agricultural sector, agricultural production, innovation activity, innovation policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Особливістю сучасного періоду розвитку галузей аграрного сектору економіки України є необхідність прискорення науково-технічного прогресу на основі інноваційних процесів, що дозволяють вести безперервне відтворення виробного потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності в сфері агробізнесу на основі освоєння досягнень науки, техніки та передового досвіду господарювання. Світовий досвід свідчить, що інноваційні процеси, як правило, не лише заохочуються, а й регулюються державою шляхом формування відповідної політики та організації інноваційної діяльності.

Необхідність активізації інноваційної діяльності у всіх сферах народного господарства передбачається у шляхом прийняття відповідних нормативних актів державних та міждержавних інституцій. Саме завдяки їм відбувається упорядкування розвитку інноваційних про-

цесів в галузях та сферах народного господарства країни з обов'язковим врахуванням їх організаційно-економічних, технічних, технологічних та інших особливостей. Тільки за цих умов розробка та реалізація засад інноваційної політики дозволять досягти суб'єктам господарювання позитивного значення ведення виробничо-господарської діяльності та позитивно впливати на розвиток економіки країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вивчення інновацій, як чинника розвитку матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств були предметом досліджень таких вчених, як Я. Дворнікевич, М.П. Дідківський, Я. Змія, М.М. Ільчук, В.Б. Ковальов, Р.І. Рудик, А.В. Проценко, Т.Ю. Приймачук, З. Самон, Ю.І. Савченко та ін. Проте складність проблеми й відсутність істотних зрушень в її розв'язанні в Україні потребують подальших наукових розробок.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є на основі узагальнення досліджень науковців розробити теоретичні підходи до здійснення інноваційної діяльності в аграрному секторі України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як свідчить досвід економічно розвинених країн світу, що підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва досягається переважно за рахунок активізації інноваційної діяльності. Кінцевим результатом її є створення інновацій та впровадження їх у технологічний процес, що сприятиме системному та прискореному організаційно-економічному, технічному та технологічному розширеному відтворенні матеріального-технічного бази суб'єктів господарської діяльності в сфері агробізнесу та буде сприяти підвищенню ефективності виробничо-господарської діяльності.

Необхідно зазначити, що поступальний розвиток вищезазначених процесів в аграрному секторі економіки країни поки що не спостерігається, що викликано несприятливою макроекономічною ситуацією, у тому числі й у науково-технічній сфері галузі, що у поєднанні з надзвичайно низькими інвестиційними можливостями сільськогосподарських товаровиробників суттєво обмежує умови для активізації інноваційної діяльності. Так, Україна, маючи значні природні ресурси, зокрема сільськогосподарські угіддя, виробляє найменші обсяги сільськогосподарської продукції в розрахунку на душу населення порівняно з іншими країнами світу за винятком Молдавії та Грузії. При цьому частка у структурі виробництва валового внутрішнього продукту (ВВП) є однією із найвищих і становить 10 %. Це вимагає запровадження дієвих інструментів державної політики стосовно до аграрного сектору України з метою повного використання можливостей галузі.

Передовий досвід провідних вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та дослідження науковців свідчать про те, що подальший розвиток інноваційних процесів в аграрному секторі економіки неможливий без глибокого та всебічного аналізу сучасного стану інноваційної діяльності галузі, який дозволив би дати оцінку та розробити реальну інноваційну політику, активна реалізація якої дозволить забезпечити науково-технічний прогрес у сільськогосподарському виробництві [1]. В даному випадку виникає необхідність до формування теоретичних засад здійснення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Нині в науковому середовищі виникають дискусії щодо тлумачення термінологічного апарату інноваційної діяльності під якою розуміється сукупність дій щодо створення інновацій на основі наукових досліджень та розробок та освоєння їх безпосередньо у виробництві. Відповідно до цього, термін "інновація" у економічній літературі інтерпретується як перетворення потенційного науково-технічного прогресу на реальний та має втілення у нових продуктах та технологіях. В Україні застосування цього терміну протягом багатьох років використовувалося в процесі проведення економічних досліджень розвитку науково-технічного прогресу. Термін "інновація" найактивніше став використовував-

ся в тісному поєднанні з поняттями "інноваційна діяльність", "інноваційний процес", тощо.

Методологія системного, статистичного обстеження створення та впровадження інновацій базується на основі міжнародних стандартів в сфері управління інноваційною діяльністю, що функціонує в світовій практиці як Керівництво Фраскати.

Остання редакція прийнято 1993 р. і в ній містяться основні поняття про інновацію. Так, відповідно до міжнародних стандартів інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, який отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впроваджене на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності.

В середовищі науковців не має одностайної думки щодо трактування поняття "інновація". Так, деякі вчені вважають, що інновація — це суспільно-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів призводить до створення кращих за властивостями виробів та технологій з отриманням вигоди та додаткового доходу [2].

Група науковців (Дубина М., Садчикова І., Чийпеш Н.) трактує поняття "інноваційний процес" залежно від об'єкта та предмета дослідження [3]. В перше найповнішу характеристику інноваційних процесів ввів у економічну науку І. Шумпетер у роботі "Теорія економічного розвитку" (1911р.). На той час ще не йшлося про інновації, йшлося про "нові комбінації" змін у розвитку. І. Шумпетер трактує нововведення, як нову науково-організаційну комбінацію виробничих факторів, мотивовану підприємницьким духом [4]. У внутрішній логіці нововведень — новий момент динамізації економічного розвитку. С. О. Єрмак визначає інновацію як процес, у якому винахід чи ідея набуває економічного змісту [5]. І. В. Бутирська вважає, що інновація — це такий суспільно техніко-економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів призводить до створення кращих за своїми властивостями виробів і технологій, і якщо інновація орієнтована на економічну вигоду (прибуток), її поява на ринку може принести додатковий прибуток [6].

В своїх дослідженнях деякі науковці розуміють під інновацією щось "краще, ніж існував до неї, щось ефективніше та має лише позитивний результат". Так, О. Л. Богашко під інновацією розуміє результат творчої діяльності, спрямованої на розробку, створення та розповсюдження нових видів виробів, технологій, запровадження нових організаційних форм, тощо [7].

Інноваціями є, на думку Х. П. Данилків, певні технічні, організаційні, економічні та управлінські зміни, відмінні від існуючих, які мають практичне застосування [8]. Вони можуть бути відомі та використовуватися на інших підприємствах, де вони ще не освоєні, їхнє впровадження є новим. Інновація перебуває, з одного боку, у суперечності з консервативним, спрямованим на збереження існуючого становища, з іншого боку, спрямована в межах стратегії змін на значне підвищення техніко-економічної діяльності суб'єкта господарювання.

Інноваційний процес пов'язаний із створенням, освоєнням та поширенням інновацій. Це процес, в рамках якого виробники інновацій з метою отримання позитив-

ного фінансового результату створюють та просувають нововведення до їх споживачів. Починається він із появи ідеї та закінчується її комерційною реалізацією.

До основних етапів інноваційного процесу можна віднести:

аналітичні дослідження проблем (пошук рішень та формування ідей у вигляді концепцій, вибір пріоритетних НДР);

розробка НДР та передпроектних пропозицій; розробка проектів розвитку (підготовка до освоєння науково-технічних розробок у виробництві);

реалізація проектів розвитку (організація виробництва та система розподілу продукції).

Для проходження продукту розумової праці від одного інноваційного етапу до іншого необхідно долати опір, пов'язаний, по-перше, з різним рівнем знань та, по-друге, з технологічним розривом між освоєнням та новими технологіями, тобто. необхідно витратити додаткові зусилля (мотивація, стимулювання) для підвищення рівня знань та професійних навичок.

Створення та тиражування інновацій пов'язано не тільки з рівнем розвитку науки, але й зі здатністю виробництва приймати її досягнення, для цього необхідні певні стимули, що спонукають людей створювати та запроваджувати інновацію в дію, фінансові ресурси, сприятливі соціальні умови тощо. що залежить від суспільства, рівня розвитку, його орієнтації на науково-технічний прогрес. Якщо орієнтація позитивна, суспільство формує інноваційну систему. Вона включає всі компоненти структури інноваційного процесу, у тому числі його інфраструктуру, забезпечуючи їх взаємодію. З метою формування інноваційної системи в Україні необхідне ретельне відпрацювання структури інноваційного процесу, де основними складовими повинні стати: великі суб'єкти підприємницької діяльності, здатні вкладати значні фінансові ресурси в розвиток досліджень та розробок, доводити їх результати до серійного виробництва, модернізувати обладнання тощо; малий інноваційний бізнес із специфічними формами його фінансування (ризиковий капітал), організації обслуговування; держава з її законодавчою базою, науково-технічною політикою, спрямованою на регулювання та стимулювання інноваційного процесу з використанням правових, економічних, організаційних засобів; ринок нових технологій, що забезпечує інноваційній системі зворотний зв'язок та попит на інноваційну продукцію.

Вважаємо, що розвиток інноваційних процесів визначається низкою чинників, як: політичне становище в країні; кон'юнктура товарних та фінансових ринків та інноваційним кліматом у країні; розвиненістю ринкової інфраструктури; національною науковою, інноваційною та структурно-технологічною політикою. Події, які спричинені війною з Росією викликають зниження інвестицій в матеріальне виробництво, зокрема в її технологічне переозброєння, що викликано в першу чергу проявом цілої низки інвестиційних ризиків.

Але, при цьому необхідно відзначити, що нині відбувається масове переміщення виробничих потужностей суб'єктів підприємницької діяльності в західні області України, що на нашу думку буде формувати певних поштовх до фінансування інноваційних розробок, зокрема вітчизняних і їх впровадження у виробництво. Так,

переорієнтація частини сільськогосподарських товаровиробників на вирощування овочів буде сприяти залученню інвестицій в вищезазначену галузь, зокрема в придбання вхідних матеріальних ресурсів.

Останнім часом потік іноземних технологій у Україну пригнічує розвиток національної інноваційної політики та прикладної науки, створює реальну небезпеку виникнення технологічної залежності від зарубіжних розробок. Практично країна нині переживає глибоку інноваційну кризу. Головним протиріччям, що породжує цю кризу, і те, що, з одного боку, перехід до вільного підприємництва, створення конкурентного середовища, орієнтація на запити споживачів, що має стимулювати інноваційну діяльність, технологічні нововведення, реалізацію науково-технічних та інших інновацій. З іншого боку, економічна нестабільність, зниження інвестиційної активності, соціальна напруга у суспільстві дезорганізують інноваційний процес. Так, За 2021 рік вітчизняні суб'єкти підприємницької діяльності в сфері агробізнесу здійснили придбання зарубіжних сільськогосподарських товаровиробників 21,8 тис. т насіння зернових, 25,8 тис. т насіння олійних культур, 740 т насіння цукрових буряків та 1524 т насіння овочів на загальну суму 419,5 млн дол. США, що у 16 разів більше за обсяги експорту вітчизняного насіння. При цьому необхідно відзначити, що більшість вітчизняних сільськогосподарських підприємств використовують посівний матеріал іноземної селекції. Проте, розробки українських селекціонерів по якісним параметрам не поступаються зарубіжним. Основна причина на нашу думку полягає в тому, що насіннєвий матеріал є складовою технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Слід зазначити, що у країні є потужне фундаментальне і технологічне підґрунтя, унікальна науково-виробнича база і висококваліфіковані кадри, але при цьому має вкрай слабку орієнтацію інноваційного потенціалу на реалізацію наукових досягнень у виробництві та інших сферах діяльності. Інноваційна криза проявляється у різкому зниженні рівня керованості процесом створення та реалізації нововведень, у згортанні діяльності дослідницьких колективів. Істотно знизилася інноваційна активність, яка кількісно виражається показником частки суб'єктів господарювання, що здійснюють розробку та використання нововведень. Необхідно зазначити, що найближчим часом не очікується суттєвого зростання інноваційної активності. Дана обставина викликана, по-перше, скороченням інноваційного потенціалу та пов'язаних із ним видів діяльності, як наслідок суттєвого скорочення фінансування витрат державного бюджету на проведення наукових досліджень; по-друге, зниженням обсягів фінансування фундаментальних досліджень, зумовило закриття наукових установ, ліквідацію галузевих фондів підтримки науки [9]. Як свідчать аналіз останніх законодавчих ініціатив був проведений секвестр Державного бюджету, що призвів до суттєвого скорочення фінансування наукових досліджень як вищими навчальними закладами так і науководослідними установами галузевих академій.

Вважаємо, що інноваційний процес виникає тоді, коли відбувається передача інформації та її матеріальних втілень із сфери НДДКР у виробництво, причому результати цього процесу знаходять свого споживача,

тобто НДДКР, виробництво та споживання є основними та базовими елементами структури інноваційного процесу. Кожен її компонент виконує певну функцію: у сфері НДР інновація створюється, у виробництві — тиражується і потім переміщується у сфері виробничого чи невиробничого споживання, де реалізуються її якісні характеристики. Зі сфери споживання надходить зворотна інформація про якість продукції, її переваги і недоліки, а також відповідні запити на продукти інноваційної діяльності. Інноваційний процес відбувається у звичному порядку, коли відбувається рух потоків в прямому та зворотному напрямках і кожен компонент інноваційної структури відповідає своєму призначенню.

В практичній діяльності розрізняють три логічні форми інноваційного процесу:

проста, внутрішньоорганізаційна (натуральна), передбачає створення та використання нововведень всередині однієї і тієї ж суб'єкта господарювання і в цьому випадку нововведення не приймає безпосередньо товарної форми;

проста міжорганізаційна (товарна) передбачає створення інноваційного продукту, як об'єкта купівлі-продажу.

розширений проявляється у створенні нових виробників нововведення, у порушенні монополії виробника-піонера, що сприяє (через взаємну конкуренцію) удосконаленню споживчих властивостей продукції, що випускається.

В умовах товарного інноваційного процесу діють як мінімум два суб'єкти господарювання: виробник (творець) і споживач (користувач) нововведення. Якщо нововведення — технологічний процес, його виробник і споживач можуть поєднуватися в одному суб'єкті господарювання.

Наведені вище поняття інновації та інноваційного процесу носять загальний характер і розкривають основні цілі, завдання та принципи організації інноваційної діяльності загалом у всьому народному господарстві країни та сільському господарстві зокрема.

Їх недоліком є те, що вони не відображають особливостей різних галузей та сфер народного господарства, що не дає можливості визначити властиві конкретній галузі чи сфері інноваційні пріоритети, що сприяють формуванню середовища проживання та умов для стимулювання та розвитку інноваційної діяльності. Ця обставина потребує конкретної прив'язки сукупного понятійного апарату, пов'язаного з розвитком інноваційних процесів та здійсненням інноваційної діяльності до особливостей вітчизняного сільськогосподарського виробництва.

Стосовно аграрного сектору економіки, інноваційну діяльність слід розуміти як сукупність послідовно здійснюваних дій щодо створення нової чи покращеної сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, удосконаленої технології та організації їх виробництва на основі використання результатів наукових досліджень та розробок чи передового виробничого досвіду зарубіжних та вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників.

Постійне та безперервне здійснення інноваційної діяльності в сільськогосподарському виробництві зумовлює формування інноваційного процесу, який постає

як закономірно та послідовно чергується система конкретних заходів щодо проведення наукових досліджень та розробок, створення інновацій та освоєння їх безпосередньо технологічному процесі суб'єктів підприємницької діяльності в сфері агро бізнесу.

Інновація, інноваційна діяльність, інноваційний процес є ключовими термінами. Крім них, практика розвитку інноваційного процесу, характер інноваційної діяльності зумовили появу багатьох інших термінів стосовно особливостей сільськогосподарського виробництва:

Інноваційна політика в сільськогосподарському виробництві — частина аграрної політики держави, спрямована на розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві, яка формується та реалізується у галузі з метою забезпечення її інноваційного розвитку.

Інноваційний потенціал аграрного сектору (держави, адміністративно-територіального утворення, суб'єкта господарювання) — сукупність матеріальні, фінансові, інтелектуальні, науково-технічні чи інші ресурси, необхідні реалізації інноваційної діяльності в сільськогосподарському виробництві. Інноваційна активність — ступінь готовності, прагнення та темпи переходу підприємств чи регіонів до інноваційної моделі виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

Інноваційний проект — економічний документ, що визначає конкретний перехід до розробки та освоєння (або лише освоєння) інновацій в сільськогосподарському виробництві, погоджений за обсягами фінансування та термінами виконання.

Інноваційна програма — комплекс інноваційних проектів та заходів щодо їх реалізації, узгоджених за ресурсами та термінами виконання, що забезпечують ефективність вирішення завдань щодо освоєння та розповсюдження нових видів продукції, технологій, прийомів тощо. у агропромисловому виробництві.

Інноваційна сприйнятливість — здатність підприємства чи окремих фізичних осіб швидко освоювати інновації у процесі виробництва сільськогосподарської продукції або продуктів її переробки.

ВИСНОВКИ

Проголошення ставлення держави до інноваційної політики та її реалізації може бути зафіксоване в інноваційній доктрині. При визначенні ступеня розвитку інноваційної діяльності застосовують такі терміни як інноваційна економіка, інноваційна сфера, інноваційна інфраструктура, при виборі методів фінансування — інноваційні фонди, інноваційно-інвестиційний процес, інноваційно-інвестиційна інфраструктура і т.д.

Таким чином, стосовно аграрного сектору України організаційно-економічна сутність інноваційних процесів пов'язана з цілями та завданнями їх розвитку, які полягають у постійному організаційно-економічному, технічному та технологічному оновленні сільськогосподарського виробництва, спрямованому на його вдосконалення з урахуванням досягнень науки, техніки та світового досвіду. Кінцевою метою інноваційного розвитку галузі є формування аграрної економіки інноваційного типу.

Література:

1. Свиноус І. В. Інноваційне забезпечення інтенсивного розвитку свинарства. Інноваційна економіка. 2014. № 3. С. 284—285.
2. Марченко О. І., Саєнко Я. П. Огляд підходів до визначення поняття "інновація". Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 10 (2). С. 17—21.
3. Дубина М., Садчикова І., Чийпеш Н. Концептуальні положення розгляду сутності дефініцій "інновація", "фінансова інновація" та "кредитна інновація". Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 4. С. 320—333.
4. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Й. А. Шумпетер; пер. з англ. В. Старка. К.: Вид. дім "Києво-Могилян. акад.", 2011. 242 с.
5. Єрмак С. О. Дослідження економічного змісту поняття "інновація". Економіка. Фінанси. Право. 2017. № 8. С. 42—46.
6. Бутирська І. В. Еволюція теоретичних підходів до управління інноваціями. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2018. Вип. 1—2. С. 172—178.
7. Богашко О. Л. Економічний зміст поняття "інновація" у науці, техніці, технологіях та організаціях. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 2013. Вип. 3. С. 11—15.
8. Данилків Х. П. Еволюційний розвиток поглядів вчених на поняття "інновація". Молодий вчений. 2015. № 2 (6). С. 1028—1031.
9. Сімахова А. О. Теоретичне обґрунтування підходів до сутності категорії "інновація". Європейський вектор економічного розвитку. Економічні науки. 2013. № 1. С. 159—165.
10. Корнук О. В. Необхідність розмежування категорій "інновація" та "інновація підприємства". Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 24. С. 31—37.

References:

1. Svynous, I.V. (2014), "Innovative support of intensive development of pig breeding", Innovatsijna ekonomika, vol. 3, pp. 284—285.
2. Marchenko, O.I. and Saienko, Ya.P. (2016), "Review of approaches to the definition of "innovation"", Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo, vol. 10 (2), pp. 17—21.
3. Dubyna, M. Sadchykova, I. and Chyjpeshe, N. (2019), "Conceptual provisions for considering the essence of the definitions of "innovation", "financial innovation" and "credit innovation"", Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia, vol. 4, pp. 320—333.
4. Shumpeter, J.A. (2011), Teoriia ekonomichnoho rozvytku: Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidsotka ta ekonomichnoho tsykladu [Theory of Economic Development: A Study of Profit, Capital, Credit, Interest, and the Economic Cycle], Vyd. dim "Kyievo-Mohyl. akad.", Kyiv, Ukraine.
5. Yermak, S.O. (2017), "Research of the economic meaning of the concept of "innovation"", Ekonomika. Finansy. Pravo, vol. 8, pp. 42—46.

6. Butyrs'ka, I.V. (2018), "Evolution of theoretical approaches to innovation management", Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky, vol. 1—2, pp. 172—178.

7. Bohashko, O.L. (2013), "Economic meaning of the concept of "innovation" in science, technology, technology and organizations", Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky, vol. 3, pp. 11—15.

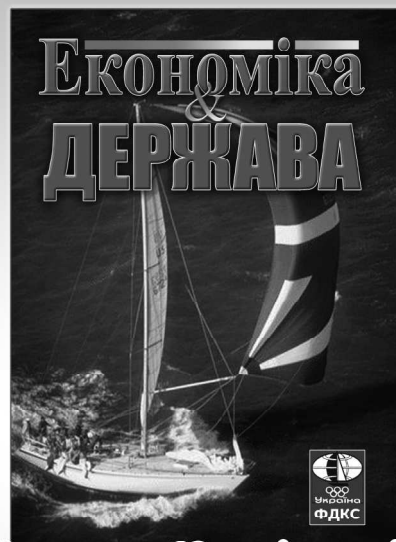
8. Danykiv, Kh.P. (2015), "Evolutionary development of scientists' views on the concept of "innovation"", Molodyj vchenyj, vol. 2 (6), pp. 1028—1031.

9. Simakhova, A.O. (2013), "Theoretical substantiation of approaches to the essence of the category "innovation"", Yevropejs'kyj vektor ekonomichnoho rozvytku. Ekonomichni nauky, vol. 1, pp. 159—165.

10. Kornukh, O.V. (2013), "The need for differentiation of categories of "innovation" and "innovation enterprise", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 24, pp. 31—37.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2022 р.

Науково-практичний журнал «ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Виходить 12 разів на рік

**наукове фахове видання України
З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ
(Категорія «Б»)**

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності — **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: **economy_2008@ukr.net**

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73

Передплатний індекс: 01751